

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ
УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ:
СИНЕРГІЯ НАУКОВИХ, ОСВІТНІХ
ТА ТЕХНОЛОГІЧНИХ РІШЕНЬ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної
конференції

19 травня 2023 року

У двох томах

Том 2

Видавництво
«Юридика»
2023

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)
Є24

Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 3 від 16.06.2023 р.)

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**.

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**.
Матеріали видано в авторській редакції.

Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та
Є24 глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх
та технологічних рішень : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.-
практ. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за загальною редак-
цією С. В. Ківалова. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. –
Т. 2. – 828 с.

ISBN 978-617-8263-40-9

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень». У другому томі збірника відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині в умовах повномасштабного військового вторгнення у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових та науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)"364""20"(062.552)

ISBN 978-617-8263-37-9 (у 2 т.)
ISBN 978-617-8263-40-9 (т. 2)

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2023

ЗАГОРОДНІЙ ВІКТОР ЄВСТАФІЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри криміналістики,
кандидат юридичних наук, доцент*

ГРЕСЬ ЮЛІЯ ОЛЕГІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики,
кандидат юридичних наук, доцент*

ЗБРОЙНИЙ КОНФЛІКТ ЯК ОБСТАНОВКА ВЧИНЕННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ

«Через війну в Україні мир і справедливість перебувають під найсильнішим тиском, а відповідальність за основні міжнародні злочини та порушення прав людини як ніколи важлива для міжнародного кримінального правосуддя», – наголосив голова Євроюсту Ладіслав Хамран.

Воєнна агресія РФ в Україні чинить значний вплив на особливості існування та функціонування різноманітних соціальних та правових інститутів нашої держави. У результаті ескалації збройного конфлікту у 2022 році українська правоохоронна система стикнулася зі складним та мало дослідженим у вітчизняній науці явищем – розслідуванням величезної кількості протиправних діянь, які в міжнародному законодавстві охоплюються поняттям «воєнні злочини». Вітчизняне законодавство на часі не містить такого поняття, але з екранів телевізорів та офіційних сторінок у соціальних мережах ми постійно чуємо про «збройний конфлікт», «воєнну агресію», «повномасштабне вторгнення», «війну», «воєнний конфлікт», «воєнні злочини». Пов'язано це із тим, що вироблена міжнародна термінологія базується на значному масиві прецедентів порушення норм міжнародного гуманітарного права, спрямованого на захист жертв війни та обмеженням методів і засобів її ведення. Відповідно це лише питання часу, коли норми міжнародного права будуть імплементовані у вітчизняне законодавство. Тому криміналістична наука повинна передбачати потреби практики і враховувати їх, визначаючи пріоритетні напрямки проведення досліджень.

Одним із основних питань, які потребують опрацювання, є визначення особливостей здійснення розслідування злочинів в умовах збройного конфлікту. В межах Проекту з гармонізації національного законодавства України у сфері міжнародного гуманітарного права з міжнародними стандартами та відносин України з Міжнародним кримінальним судом, який реалізує міжнародною групою Global Rights Compliance LLP, у 2016 році підготовлено «Основні стандарти розслідування для співробітників служб оперативного реагування при розслідуванні міжнародних злочинів». В даних стандартах задекларовано, що збройний конфлікт виступає «контекстуальним» елементом для

вчинення військових злочинів [3, с. 26], тобто є сукупністю умов та обставин, від яких певні злочини набувають характеру воєнних. Це означає, що збройний конфлікт впливає на всі процеси, в тому числі й злочинні, вносячи свої корективи у дії, пов'язані із підготовкою, вчиненням та приховуванням злочинів та їх слідів, об'єктом та предметом злочинного посягання, мотивами, метою і цілями, наслідками та результатами, знаряддями та засобами, а також слідовою картиною (процесами виникнення матеріальних та ідеальних слідів, а також їх збереженням).

Разом з тим так само виникнення збройного конфлікту на певній території вносить значні корективи у процес виявлення, фіксації та розслідування скоєних злочинів. О.М. Дуфенюк визначає, що розслідування воєнних злочинів пов'язане із цілою низкою складностей, серед яких вчена називає безпекові, логістичні, тактичні, комунікаційні та геополітичні виклики, що постають перед правоохоронними органами [2, с. 370]. Дійсно, окреслені проблеми організації і здійснення розслідування воєнних злочинів впливають безпосередньо із умов проведення самого розслідування. Адже розслідування злочинів здійснюється в досить складних та небезпечних умовах. Слідчим групам доводиться діяти в умовах загрози ворожих ракетних обстрілів, на нещодавно деокупованих територіях, які ворог мінує після себе, знищує інфраструктуру, намагається знищити сліди злочинів (як от закопування трупів, спалювання чи втоплення тіл закатованих цивільних та українських військових), працювати зі значним масивом інформації про велику кількість злочинів, спілкуватися зі свідками та потерпілими, які зазнали не лише фізичної шкоди, але й отримали значну моральну травму, оглядати на місці події та вилучати незвичні для традиційної правоохоронної діяльності знаряддя та засоби зброї, які можуть й надалі становити загрозу життю.

Усе вище зазначене дозволяє прийти до висновку, що в площині злочинної діяльності та діяльності з розкриття та розслідування злочинів збройний конфлікт становить собою певну детермінуючу систему. В.А. Динту зазначає, що обстановка злочину є системою типових даних стосовно факторів об'єктивної реальності, що визначають сукупність умов, в яких відбувається процес підготовки, вчинення та приховування приховування кримінального правопорушення [1, с. 13]. Тому вважаємо, що рамках сучасних криміналістичних досліджень доцільно розглядати збройний конфлікт як специфічну обстановку як вчинення, так і розслідування злочинів.

Список використаних джерел:

1. Динту В. А. Обстановка злочину як елемент криміналістичної характеристики злочинів : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 – кримінальний процес і криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. Одеса, 2014. 20 с.
2. Дуфенюк О. М. Розслідування воєнних злочинів: логістичні, криміналістичні та судово-медичні питання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. Вип. 4. С. 369–374.

3. Основні стандарти розслідування для співробітників служб оперативного реагування при розслідуванні міжнародних злочинів. Міжнародна група Global Rights Compliance LLP. Київ, 2016. <https://mart-ngo.org.ua>

Ключові слова: воєнні злочини, збройний конфлікт, обстановка злочину, розслідування злочинів.

Key words: war crimes, armed conflict, crime scene, crime investigation.

ЦЕХАН ДМИТРО МИКОЛАЙОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криміналістики, доктор юридичних наук, професор*

КЛАСИФІКАЦІЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Складність структури злочинної діяльності, яка спрямована на отримання злочинних доходів, вимагає диференційованого підходу щодо аналізу моделей їх формування та класифікації останніх. Наукове пізнання будь-якого складного явища чи процесу вимагає розроблення його класифікації, що дозволяє деталізувати відповідний об'єкт та виокремити його ознаки, які не відображаються у загальному визначенні, яке має концептуальний характер. Будь-яка класифікаційна система будується за відповідною системою критеріїв та ознак, які можуть бути покладені в основу її побудови. Не є виключенням і формування класифікації доходів отриманих за результатами організованої злочинної діяльності.

Так, перш за все, на нашу думку, необхідно класифікувати злочинні доходи за хронологічною систематичністю їх формування, зокрема:

по-перше, злочинні доходи, які формуються спонтанно і не прогнозовано щодо їх кількісно-якісних показників. Щодо вказаної групи доходів, то необхідно відзначити, що останні характерні для автономних злочинців та злочинних угруповань загальнокримінальної спрямованості на початковому етапі їх злочинної діяльності. Значною мірою, наведене пов'язано із низьким рівнем ідеологічно-психологічної організації злочинного угруповання на початковому етапі формування та функціонування, зокрема: а) відсутності стійкої визначеності щодо тривалості функціонування злочинного угруповання та подальшої стратегії злочинної діяльності; б) невизначеності із базовою формою злочинної діяльності, що призводить до вчинення широкого спектру злочинів загальнокримінальної спрямованості; в) відсутність потреби у стійкому надходженні доходів для забезпечення злочинної діяльності групи, оскільки для вчинення злочинів використовуються підручні засоби та фізична сила безпосередніх виконавців злочинів; г) доходи отримані отриманні внаслідок злочинної діяльності використовуються для задоволення примітивних базових потреб (придбання одягу, спиртних напоїв, наркотичних засобів) і, тому, потреба в отриманні

Хижняк Євген Сергійович Окремі аспекти загальної профілактики умисних вбивств підрозділами кримінальної поліції	408
Цитряк Віктор Ярославович, Альбещенко Олексій Станіславович Правові питання діяльності приватних військових компаній в умовах воєнних конфліктів	413
Павліченко Євгенія Володимирівна, Косяк Олег Володимирович Напрями розвитку пробації в Україні	415
Григорчак Діана Володимирівна Протидія торгівлі людьми в умовах війни та глобальних викликів XXI століття	417

СЕКЦІЯ 22

КРИМІНАЛІСТИКА, СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА, ПСИХОЛОГІЯ ТА МЕДИЦИНА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СУДОЧИНСТВА

Tishchenko Valerii Volodymyrovych, Bielik Larysa Stepanivna Features of forensic analysis in the investigation of crimes	420
Загородній Віктор Євстафійович, Гресь Юлія Олегівна Збройний конфлікт як обстановка вчинення розслідування злочинів	423
Цехан Дмитро Миколайович Класифікація доходів, сформованих за результатами злочинної діяльності	425
Самойленко Олена Анатоліївна, Тітуніна Катерина Вікторівна До питання криптовалют як засобу вчинення кримінального правопорушення	427
Ващук Олеся Петрівна, Стевенсон Оксана Степанівна Перспективи криміналістики в умовах російсько-української війни	430
Албул Сергій Володимирович, Колодій Денис Володимирович Оперативно-розшукове документування колабораційної діяльності в умовах воєнного стану: проблемні питання	432
Кубарев Іван Володимирович, Барган Сергій Сергійович Використання доказів у закордонних моделях допиту	436